

Poštovani,

Povodom javnih konsultacija, objavljenih na veb prezentaciji Regulatornog tela za elektronske komunikacije i poštanske usluge (u daljem tekstu: Regulator) dana 13.9.2024. godine, Savet stranih investitora prosleđuje komentare određenog broja svojih članica na Nacrt pravilnika o načinu prikupljanja podataka, održavanja, pristupa i načinu korišćenja baze podataka o vrsti, geografskoj lokaciji i raspoloživosti svih kapaciteta elektronske komunikacione mreže i pripadajućih sredstava i pristupa podacima koji mogu biti predmet zajedničkog korišćenja (u daljem tekstu: Nacrt pravilnika).

Ističemo sledeće generalne komentare:

- 1. Nije celishodno da se od operatora zahteva dostavljanje podatke kojima Regulator već raspolaže ili ih može pribaviti iz javno dostupnih registara, odnosno od drugog organa.**

Odredbom člana 34. Zakona o elektronskim komunikacijama (u daljem tekstu: ZEK) propisano je da su privredni subjekti, odnosno druga pravna lica koja posluju u oblasti elektronskih komunikacija ili u blisko povezanim delatnostima, dužni da, između ostalog, na zahtev Regulatora dostave sve potrebne podatke i informacije, uključujući i finansijske informacije, koje su neophodne radi obavljanja poslova iz nadležnosti Regulatora, a naročito podatke i informacije od značaja za postupanje po zahtevima za zajedničko korišćenje, međupovezivanje i pristup, kao i vođenje baze podataka o kapacitetima elektronske komunikacione mreže i pripadajućih sredstava.

Takođe, odredbom člana 9. stav 3. Zakona o opštem upravnom postupku (u daljem tekstu: ZUP), je propisano da je organ dužan da po službenoj dužnosti, u skladu sa zakonom, vrši uvid u podatke o činjenicama neophodnim za odlučivanje o kojima se vodi službena evidencija, da ih pribavlja i obrađuje. Odredbom člana 103. ZUP-a je propisana obaveza organa da pribavi podatke po službenoj dužnosti.

Imajući u vidu napred navedeno, smatramo da nije celishodno da se od operatora zahteva dostavljanje podatke kojima Regulator već raspolaže ili ih može pribaviti korišćenjem otvorenih podataka katastra ili na osnovu saradnje sa Republičkim geodetskim zavodom (RGZ).

Predlažemo korišćenje alata za povezivanje podataka iz baza podataka koje Regulator vodi (evidencija baznih stanaca, baza podataka registra o korišćenju radiofrekvencijskog spektra i baza podataka o vrsti, geografskoj lokaciji i raspoloživosti svih kapaciteta elektronske komunikacione mreže i pripadajućih sredstava operatora), podataka iz javno dostupne nacionalne baze geoprostornih podataka i podataka iz katastra infrastrukture (sada katastra vodova), koje vodi RGZ, čime bi se izbeglo da operatori dostavljaju iste podatke po različitim osnovima.

Primera radi, kad je u pitanju mobilna mreža, Regulator može kroz evidenciju baznih stanica identifikovati operatore koji koriste radiofrekvencijski spektar na određenoj lokaciji, uključujući i tehnologiju i ostale bitne podatke. Takođe, kad su u pitanju radio-relejne veze, Regulator raspolaže svim podacima o opremi i tehnologiji, koji su navedeni u dozvoli za korišćenje radiofrekvencijskog spektra za korišćenje radio-frekvencija za radio-relejne veze.

Trenutno predloženi set podataka koje operator treba da ažurira kvartalno predstavlja značajno administrativno opterećenje i dovešće do nepotrebnih troškova za operatore.

- 2. Pravilnikom je potrebno propisati da se obaveza dostavljanja podataka, odnosi na „mrežne operatore“, tj, operatore u smislu ZEK-a i na lica koja za sopstvene potrebe izgrađuju infrastrukturu kao što je infrastruktura za transport, gas ili električna energija.**

ZEK definiše operatora kao lice koje pruža ili je ovlašćeno da pruža javne elektronske komunikacione mreže ili pripadajuća sredstva.

Aktom o gigabitnoj infrastrukturi Evropske unije (EU GIA) je propisano da definicija mrežnog operatora obuhvata operatore pružaoce pripadajućih sredstava, kao što su operatori pružaoци usluga infrastrukture (*tower companies*), kao i operatore drugih vrsta mreža, kao što su transport, gas ili električna energija.

Imajući u vidu napred navedeno, potrebno je da Nacrtom pravilnika budu obuhvaćeni operatori svih vrsta mreža koje su pogodne za korišćenje elektronskih komunikacija. S druge strane smatramo da pravilnik ne treba da se primenjuje na pružaoce usluga u smislu ZEK-a.

- 3. Predlažemo da datum početka primene, kao i ostali rokovi propisani Nacrtom pravilnika budu usklađeni sa rokovima propisanim Zakonom o državnom premeru i katastru.**

Odredbom člana 15. Nacrta pravilnika je propisano da stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja, a da se primenjuje od 1.1.2026. godine, a odredbom člana 13. je propisano da će Regulator uspostaviti Bazu podataka i izraditi odgovarajuće uputstvo, koje se odnosi na pristup Bazi podataka, u roku od 12 meseci od dana stupanja na snagu ovog pravilnika. Operator je dužan da podatke o vrsti, geografskoj lokaciji i raspoloživosti svih kapaciteta elektronske komunikacione mreže i pripadajućih sredstava dostavi Regulatoru u roku od šest meseci za elemente fiksne komunikacione mreže, odnosno u roku od tri meseca za elemente mobilne komunikacione mreže, od dana uspostavljanja Baze podataka (član 9. Nacrta pravilnika).

S druge strane, odredbom člana 21. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o državnom premeru i katastru, propisano je da je Republički geodetski zavod dužan, najkasnije do 1. jula 2025. godine, da uspostavi informacioni sistem za katastar infrastrukture, te da će, kada se uspostavi taj informacioni sistem, infrastrukturne i podzemne objekte koji su upisani u katastar nepokretnosti, po službenoj dužnosti brisati iz katastra nepokretnosti, izmeniti način korišćenja zemljišta (kultura) i upisati u katastar infrastrukture, bez donošenja rešenja.

Ovim zakonom je predviđeno da su vlasnici infrastrukturnih i podzemnih objekata, kao i objekata u njihovoj funkciji, koji nisu upisani u katastar nepokretnosti, odnosno katastar vodova, dužni da angažuju ovlašćenu geodetsku organizaciju da izvrši premer tih objekata, te da podnesu zahtev za upis u katastar infrastrukture, u roku od tri godine od dana osnivanja katastra infrastrukture.

Takođe, odredbom člana 3. Nacrta pravilnika je propisano da se saradnja Regulatora i Zavoda ostvaruje se u skladu sa Zakonom, zakonom i podzakonskim aktima kojima se uređuje oblast nacionalne infrastrukture geoprostornih podataka, ovim pravilnikom i sporazumom o međusobnoj saradnji. Odredbom člana 10. Nacrta pravilnika je propisano da će operatori dostavljati podatke Regulatoru elektronskim putem kroz poseban Protokol.

Prema ovome, neizvesno je šta će biti predviđeno sporazumom o saradnji između Regulatora i RGZ-a, a nije poznato kako će izgledati protokol aplikacija putem kojeg će se dostavljati podaci Regulatoru.

Imajući u vidu navedeno, predlažemo da se početak primene pravilnika odloži do 1.7. 2028. godine. Do tada će operatori upisati svoju infrastrukturu u registar infrastrukture i ti podaci će Regulatoru biti javno dostupni.

Nakon toga operatori mogu dostavljati Regulatoru podatke o novoizgrađenoj infrastrukturi, odnosno elektronske komunikacione mreže i pripadajućih sredstava.

Ističemo sledeće pojedinačne komentare:

1. Potrebno je Nacrtom pravilnika propisati koji su to podaci koje RGZ čini dostupnim.

Odredbom člana 3. Nacrta pravilnika je propisana saradnja između Regulatora i RGZ koji je dužan da omogući pristup traženim podacima putem veb servisa u skladu sa zakonom i podzakonskim aktima kojima se uređuje oblast nacionalne infrastrukture geoprostornih podataka (podaci koje Zavod čini dostupnim).

Odredbom člana 9. Nacrta pravilnika propisna je obaveza dostavljanja podataka od strane operatora.

Imajući u vidu navedeno, potrebno je urediti dostavljanje podataka na takav način da se izbegne njihovo dupliranje, kao i postupanje u slučaju neslaganja podataka u bazama po principu „single point of truth“. Takođe, kad je u pitanju izgradnja nove infrastrukture, odnosno elektronske komunikacione mreže i pripadajućih sredstava, smatramo da je neizbežno da operatori dostavljaju iste podatke i Regulatoru i Republičkom geodetskom zavodu.

2. Smatramo da je neophodno definisati pojmove, koji nisu definisani ZEK-om, u smislu ovog Nacrta pravilnika.

Predlažemo da se **okno** definiše kao tačka elektronskih komunikacija u mesnim mrežama u gradovima. Ovo je neophodno iz razloga što ova definicija ne bi obuhvatala pristupne tačke na auto putu i drugim nepristupačnim lokacijama.

Predlažemo da se umesto termina „data centar“, koji je IT infrastruktura u širem smislu nego što je predviđeno ZEK-om, koriste termini koji se odnose na usluge i mrežu elektronskih komunikacija: čvorište transportne mreže“ (ili transport hub), odnosno „lokacija jezgra mreže“ (core network hub). Smatramo da je ovakva definicija neophodna jer nije potrebno dostavljati podatke o IT infrastrukturi, već samo o infrastrukturi elektronskih komunikacija.

3. Moguće je uspostaviti ažurnu bazu infrastrukture i bez dostavljanja određenih podataka, jer to zahteva veliki angažman operatora, a nejasno je koju korist od toga mogu imati. Predlažemo da se iz tabela – podaci o elektronskim komunikacionim mrežama i pripadajućim sredstvima izostavi sledeće:

- 1) Podaci koji se odnose na katastarsku opštinu i katastarsku parcelu iz razloga što je za infrastrukturu koja se odnosi na mobilnu mrežu dovoljno dostaviti koordinate na osnovu kojih Regulator može u GIS Srbija odrediti i katastarsku parcelu i druge potrebne podatke. U suprotnom će operatori dostavljati podatke, suprotno ZUP-u, koji su već dostupni i automatski vidljivi.
- 2) Podaci koji se odnose na korisnike iz razloga što se cilj ovog pravilnika koji se odnosi na uspostavljanje baze podataka o infrastrukturi može postići dostavljanjem podataka o tome ko je vlasnik infrastrukture i podacima o raspoloživim kapacitetima. Smatramo da nije potrebno da podaci koji se odnose na korisničku bazu budu javni.

- 3) Podaci koji se odnose na opremu. ZEK definiše opremu na uopšten način, pa se pojam opreme može široko tumačiti i nejasno je koje podatke je potrebno dostaviti. S duge strane, smatramo da podaci o opremi nisu neophodni za registar infrastrukture.
- 4) Podaci koji se odnose na šemu/fotografiju iz razloga što su promene na lokaciji mnogo češće i ovi podaci ne mogu uz razuman napor i administrativni rad biti ažurni. Takođe je nejasno šta predstavlja šemu.

4. Tabela 3: Segmenti, Tabela 4: Cevi, Tabela 5: Kablovi

U Tabeli 3: Segmenti, Tabeli 4: Cevi i Tabeli 5: Kablovi Nacrta pravilnika, navedeno je da se u okviru odeljka „Napomena“ dostavljaju dodatne informacije po potrebi, a kao primer takvih dodatnih informacija navedene su informacije o slobodnom kapacitetu za iznajmljivanje. Predlažemo da se izvrši izmena u okviru navedenih Tabela, na taj način što će se predvideti da se informacije o slobodnom kapacitetu za iznajmljivanje obavezno dostavljaju.

Naime, članom 9. stav 1. Nacrta pravilnika propisano je da je operator, između ostalog, dužan da Regulatoru dostavi i podatke o raspoloživosti svih kapaciteta elektronske komunikacione mreže u rokovima bliže opisanim navedenim članom.

Dodatno, članom 3. stav 1. Nacrta pravilnika o načinu i uslovima zajedničkog korišćenja elektronske komunikacione mreže, pripadajućih sredstava i nepokretnosti, stepenu raspoloživosti slobodnog prostora i osnovnim elementima ugovora o zajedničkom korišćenju (u daljem tekstu: „Nacrt pravilnika o zajedničkom korišćenju“) predviđeno je da je operator ili treće lice u obavezi da omogući drugom operatoru, na osnovu zaključenog ugovora i uz naknadu, zajedničko korišćenje elemenata svoje elektronske komunikacione mreže i pripadajućih sredstava i nepokretnosti za čije korišćenje je zasnovano pravo službenosti ili koja je pribavljena u postupku eksproprijacije (u daljem tekstu: „zajedničko korišćenje“), ako su ispunjeni sledeći uslovi:

- 1) postojanje tehničkih uslova i raspoloživih slobodnih kapaciteta elektronske komunikacione mreže i pripadajućih sredstava i;
- 2) da zajedničko korišćenje ne izaziva smetnje u radu drugih elektronskih.

Članom 6. stav 2. Nacrta pravilnika o zajedničkom korišćenju propisano je da se pod slobodnim prostorom u cevima kablovske kanalizacije podrazumeva se prostor koji nije zauzet kablom, prostor koji je zauzet kablom a kabl nije u upotrebi duže od 120 dana (u daljem tekstu: „kabl koji se ne koristi“), pod uslovom da navedeni prostor nije predviđen kao neophodan servisni prostor za održavanje postojećih elektronskih komunikacionih kablova i koji se može iskoristiti za postavljanje elektronskih komunikacionih kablova (optičkih ili bakarnih kablova), u skladu sa ovim pravilnikom.

Imajući u vidu navedeno, smatramo da bi propisivanjem obaveznog dostavljanja informacija o slobodnom kapacitetu za Segmente, Cevi i Kablove, bila ispunjena svrha kako Nacrta ovog pravilnika, tako i Nacrta pravilnika o zajedničkom korišćenju.